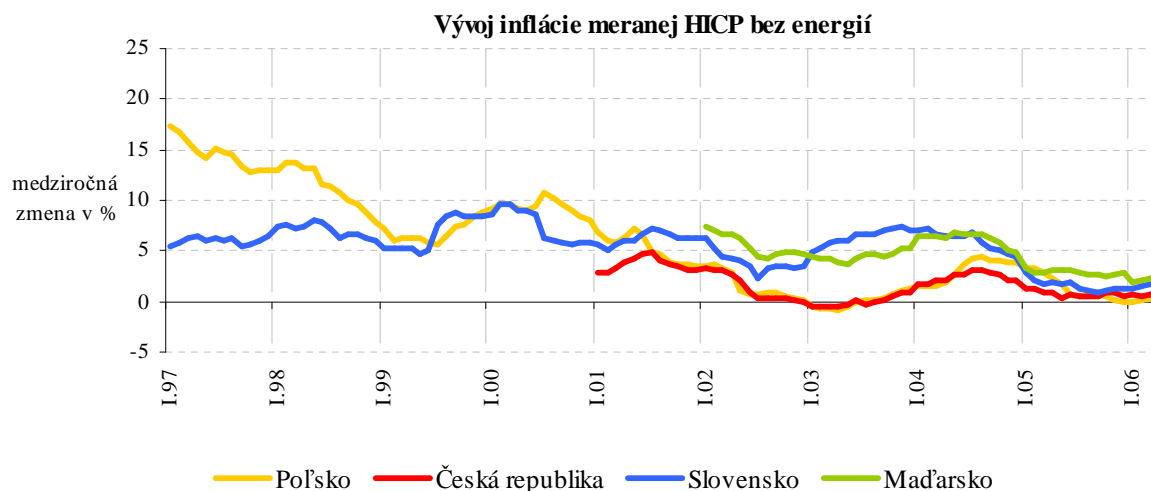
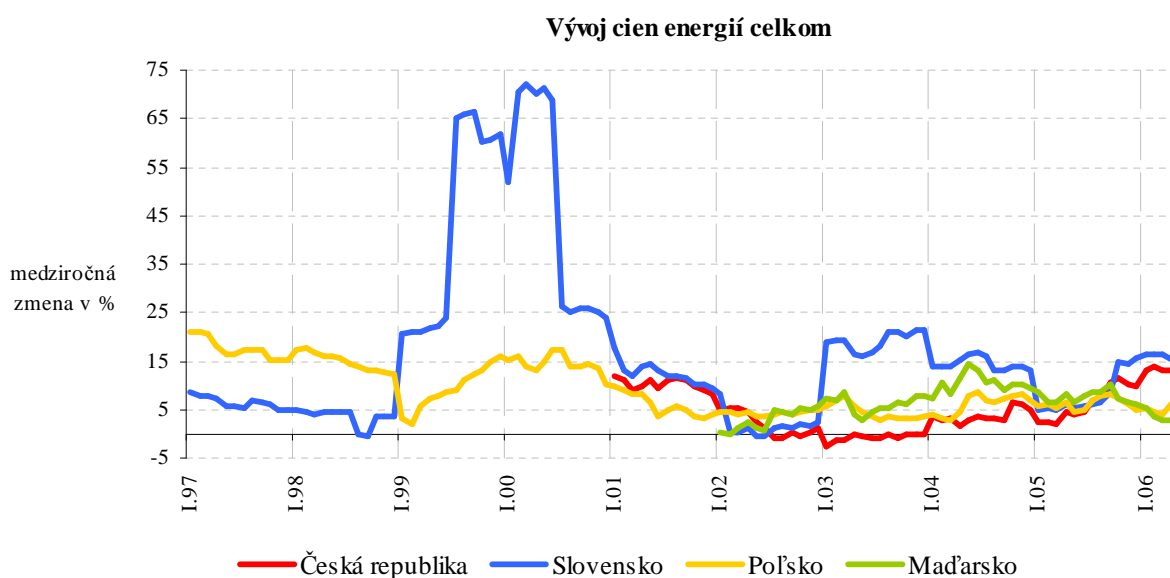
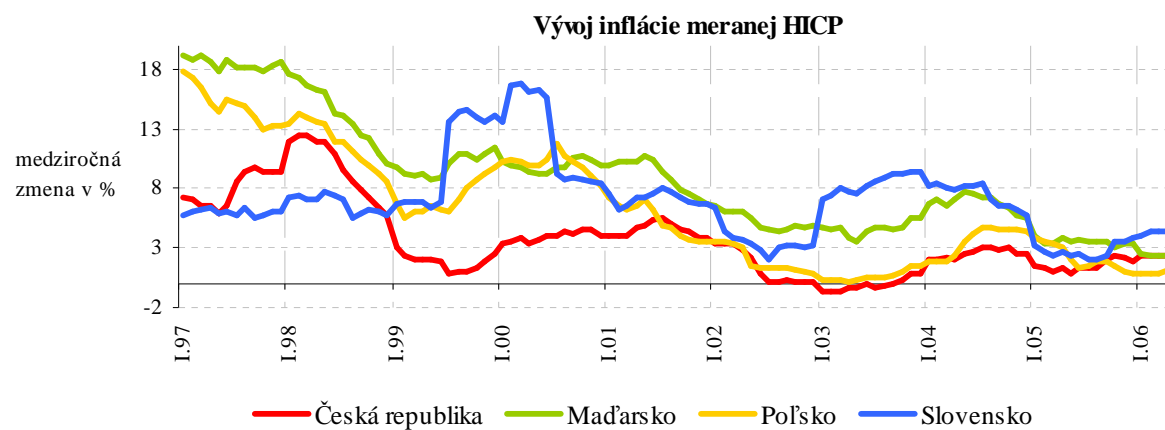

Vývoj cien energií vo vybraných krajinách V4

Ceny energií majú v krajinách V4 stále výrazný proinflačný vplyv. Je to výsledok významných váh energií a ich podielu na celkovom spotrebnom koši v kombinácii s ich dynamikami. Na Slovensku je vplyv cien energií na celkovom vývoji inflácie spomedzi krajín V4 najvýraznejší.

Vývoj jednotlivých cien sa pri výpočte inflácie podľa harmonizovaného indexu spotrebiteľských cien vo všetkých krajinách V4 sleduje v spotrebnom koši podľa klasifikácie COICOP (Klasifikácia individuálnej spotreby podľa účelu). V rámci klasifikácie COICOP „energie celkom“ vyjadrujú agregáciu položiek skupiny elektrická energia, plyn, teplo a iné palivá (je podskupinou skupiny 04 bývanie a energie) a položky palivá a mazivá pre osobné dopravné prostriedky, ktorá je súčasťou skupiny 07 doprava. To znamená, že hoci index cien energií v krajinách V4 zahŕňa rovnaké položky (elektrina, plyn, pevné palivá atď.), ich váhy sú v spotrebnom koši jednotlivých krajín odlišné v dôsledku rozdielnej štruktúry výdavkov domácností.

Váhy vybraných položiek cien bývania a energií na rok 2006 (HICP = 1000)

Klasifikácia COICOP	SR	ČR	Poľsko	Maďarsko
cp04 Bývanie, voda, elektrická energia, plyn, teplo a iné palivá	232,68	159,27	200,98	142,29
<i>cp045 Elektrina, plyn a iné palivá (energie bez pohonných hmôt)</i>	156,32	98,78	99,48	79,86
cp0451 Elektrina	45,2	35,72	35,03	29,51
cp0452 Plyn	50,63	28	20,46	29,49
cp0453 Tekuté palivá	0,00	0,08	0,41	0,00
cp0454 Pevné palivá	3,99	2,53	17,05	9,45
cp0455 Teplo, para a ľad	56,49	32,44	26,53	11,41
<i>cp0722 Palivá pre osobné dopravné prostriedky</i>	33,87	41,79	59,96	48,86
ENERGIE CELKOM (cp045 + cp0722)	190,18	140,57	159,45	128,72

Zdroj: Eurostat

V rámci štruktúry spotrebného koša v roku 2006 sú najvýraznejšie rozdiely medzi krajinami vo váhach položiek podskupiny elektrická energia, plyn, teplo a iné palivá. Slovensko v porovnaní s ostatnými krajinami V4 má najvyššiu váhu v položkách elektrická energia, plyn ako aj teplo. Položka tekuté palivá dosahuje, rovnako ako vo všetkých krajinách V4 takmer nulový podiel a položka pevné palivá má v rámci Slovenska zanedbateľný 0,4 % podiel (priemer ostatných krajín V4 dosahuje 1,0 %). Elektrická energia má na Slovensku na spotrebnom koši 4,5 % podiel (priemer ostatných krajín V4 dosahuje 3,3 %); plyn 5,1 % podiel (priemer ostatných krajín V4 dosahuje 2,6 %) a teplo 5,6 % podiel na spotrebnom koši (priemer ostatných krajín V4 dosahuje 2,3 %).

Vývoj váh cien skupiny bývanie, voda, elektrická energia, plyn a iné palivá (%)

	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Elektrická energia, plyn a iné palivá - energie bez pohonných hmôt											
Česká republika					101,1	96,4	108,7	98,4	93,6	99,4	98,8
Maďarsko						74,9	78,6	77,7	80,3	82,5	79,9
Poľsko	114,8	112,9	107,0	108,4	110,6	102,3	107,6	106,4	105,8	103,6	99,5
Slovensko	56,8	76,8	77	76,7	115,2	109,2	120,7	120,4	134,2	140,7	156,3
Palivá a mazivá pre osobné dopravné prostriedky											
Česká republika					45,0	36,5	30,0	34,4	36,4	38,5	41,8
Maďarsko						53,3	56,1	49,8	48,9	48,8	48,9
Poľsko	27,0	27,08	26,0	24,5	33,3	37,1	35,1	39,3	54,7	57,5	60,0
Slovensko	26,8	30,48	28,9	27,3	32,2	42,7	34,9	33,9	35,1	34,6	33,9
Energie celkom											
Česká republika					146,1	133,0	138,8	132,8	130,0	138,0	140,6
Maďarsko						128,3	134,7	127,4	129,1	131,2	128,7
Poľsko	141,8	140,0	133,0	132,9	143,9	139,4	142,7	145,6	160,5	161,1	159,5
Slovensko	83,5	107,3	105,9	104,0	147,4	151,9	155,7	154,3	169,3	175,3	190,2

Zdroj: Eurostat

Na výšku váh tiež vplýva aj miera medziročného rastu cien, čo znamená, že čím dynamickejší je rast cien jednotlivých položiek, tým sa ich váha v priebehu času relatívne zvyšuje. Ďalším faktorom ovplyvňujúcim výšku váh je dynamika reálneho disponibilného príjmu. Ak je dostatočná, vytvára sa priestor pre rast výdavkov aj iného charakteru ako sú výdavky spojené s energiami.

Dopad vývoja cien energií na infláciu

Rast cien energií v SR v rokoch 2000 až 2006 bol v porovnaní s ostatnými krajinami V4 dynamickejší. Jedným z hlavných dôvodov bolo neskoršie začatie deregulačného procesu (odstraňovanie cenových deformácií z dôvodu krížových dotácií) v porovnaní s ostatnými krajinami. V súvislosti s uvedeným vývojom dochádzalo aj k postupnému nárastu váhy cien energií v spotrebnom koši v SR. Podiel energií na celkovom spotrebnom koši je v súčasnosti vyšší o 4,7 percentuálneho bodu oproti priemeru ostatných krajín V4 (priemer V4 je 14,3 %, na Slovensku 19,0 %). To znamená, že ak v budúcnosti bude dochádzať k ďalšiemu nárastu cien energií, tak na Slovensku sa uvedený nárast prejaví v celkovej inflácii výraznejšie ako v ostatných krajinách V4.

Príspevky cien energií k celkovej inflácii meranej HICP palivá (priemerné medziročné príspevky v percentuálnych bodoch)

	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Elektrická energia, plyn a iné palivá - energie bez pohonných hmôt									
Česká republika					1,6	0,6	-0,1	0,2	0,6
Maďarsko						0,5	0,6	1,1	0,5
Polsko	1,9	1,7	0,6	0,9	1,1	0,6	0,4	0,3	0,4
Slovensko	0,5	0,4	3,9	4,9	2,1	0,4	2,8	2,1	1,2
Palivá pre osobné dopravné									
Česká republika					-0,2	-0,3	0,0	0,3	0,3
Maďarsko						-0,1	0,2	0,3	0,5
Polsko	0,5	0,3	0,6	1,2	-0,3	0,0	0,3	0,7	0,6
Slovensko	0,2	0,0	0,5	0,9	-0,2	-0,2	0,2	0,4	0,2
Energie celkom									
Česká republika					1,4	0,3	-0,1	0,5	0,9
Maďarsko						0,4	0,8	1,4	1,0
Polsko	2,4	2,0	1,2	2,1	0,8	0,6	0,7	1,0	1,0
Slovensko	0,7	0,4	4,4	5,8	1,9	0,2	3,0	2,5	1,4

Zdroj: vlastný výpočet z podkladov Eurostatu

Od skutočnosti sa môže odchyľovať z dôvodu rozdielov medzi váhami na začiatku roka a normovanými váhami počas roka, ktoré sú výsledkom rozdielneho cenového vývoja jednotlivých položiek spotrebného koša.

Možno teda konštatovať, že pri rovnakých rastových dynamikách jednotlivých položiek cien energií vo všetkých krajinách V4 by Slovensko dosahovalo vyššie príspevky jednotlivých položiek k celkovej inflácii a tým aj vyššiu celkovú infláciu oproti ostatným krajinám V4.

Spomedzi položiek subagregátu energie najrýchlejšie reagujú na zmenu podmienok na medzinárodných trhoch ceny palív a mazív pre osobné dopravné prostriedky, ktoré z krátkodobého hľadiska dosahujú vysokú volatilitu. Na Slovensku majú ceny palív a mazív pre osobné dopravné prostriedky v porovnaní s ostatnými krajinami V4 výrazne nižší podiel na spotrebnom koši (3,4 % podiel na spotrebnom koši oproti 5,0 % podielu v ostatných krajinách V4) a tak aj napriek významným pohybom ich cien z krátkodobého hľadiska ich príspevok k celkovej inflácii nie je až taký výrazný.

Naopak, pri cenách tepla a plynu, ktoré sú regulované a tak často nedochádza k ich zmenám, ich vysoká váha v rámci harmonizovaného indexu spotrebiteľských cien pôsobí nielen z krátkodobého, ale aj zo strednodobého hľadiska pri vysokých dynamikách ako zdroj vysokých prírastkov k celkovej inflácii.

